

Roll No.

(i) Printed Pages : 8+Map of India]

(ii) Questions : 9+9+9]

Sub. Code :

0	0	2	3
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	1
---	---	---	---

**B.A./B.Sc. (General) 1st Semester
Examination**

1127

HISTORY

Paper : History of India upto 1200 A.D.

(In All Mediums)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 90

Note :- (i) Attempt *five* questions in all. All questions carry equal marks.

(ii) Question No. 1 is compulsory.

(iii) Attempt *one* question from each Unit.

(iv) For private candidates, who have not been assessed earlier for internal assessment. The marks secured by them in theory paper will proportionately increased to maximum marks of the paper in lieu of the internal assessment.

NA-273

(1)

Turn Over

1. Answer any *nine* of the following in about **20–25** words each :

- (i) Write a short note on Panch-marked coins.
- (ii) Write a short note on Mohenjodaro.
- (iii) Write the names of four Vedic divinities.
- (iv) Write the names of the capitals of Kuru and Panchala Mahajanapadas.
- (v) What were the factors responsible for the rise of Magadha ? Write any *two*.
- (vi) Explain the term Tirthankara.
- (vii) Who was the founder of the Mauryan dynasty ?
- (viii) Who was Samaharta ?
- (ix) Who composed the Allahabad Prasasti of Samudragupta ?
- (x) Write a short note on the scientific developments under Guptas.
- (xi) Who was the founder of Pallava dynasty ?
- (xii) Write a short note on the military achievements of Rajendra Chola.
- (xiii) Write a short note on the military achievement of Harshavardhan.

(xiv) Write a short note on village administration under the Cholas.

(xv) Who was Fa-hien ? 9×2=18

Unit-I

2. Write a long note on Archaeological sources. 18
3. Discuss the salient features of the Vedic society and polity. 18

Unit-II

4. Write an essay on the rise of Magadha. 18
5. Write an essay on Ashokan Dhamma. 18

Unit-III

6. Write a long note on the social and cultural developments under the Guptas. 18
7. Write an essay on Pallava administration. 18

Unit-IV

8. Write an essay on taxation and trade under the Pandyas. 18
9. On the outline map of India show the following places and write an explanatory note on any *four* :
Ellora, Harappa, Indraprastha, Kannauj, Kalinga. 18

हिन्दी माध्यम

- नोट :- (i) कुल पाँच प्रश्न कीजिए। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।
(ii) प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है।
(iii) प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न चुनिए।
(iv) प्राइवेट एवं रि-एपीअर परीक्षार्थियों के, जिनके अंदरूनी मूल्यांकन में अंक नहीं लगे, उनके द्वारा लिखित परीक्षा में प्राप्त अंकों के अनुपातानुसार, अंदरूनी मूल्यांकन की जगह अंक बढ़ा दिए जाएंगे।

1. किन्हीं नौ प्रश्नों के उत्तर 20-25 शब्दों में दीजिए :

- (i) पंच-माकई सिक्कों पर एक संक्षिप्त नोट लिखिए।
- (ii) मोहनजोदड़ो पर एक संक्षिप्त नोट लिखिए।
- (iii) चार वैदिक देवताओं के नाम लिखिए।
- (iv) कुरु तथा पांचाल महाजनपदों की राजधानियों के नाम लिखिए।
- (v) मगध के उत्थान के लिए कौन-कौनसे कारक उत्तरदायी थे ? केवल दो लिखिए।
- (vi) तीर्थंकर शब्द की व्याख्या कीजिए।
- (vii) मौर्यवंश के संस्थापक कौन थे ?
- (viii) समाहर्ता कौन था ?

(ix) समुद्रगुप्त की इलाहाबाद प्रशस्ति की रचना किसने की ?

(x) गुप्तों के अन्तर्गत वैज्ञानिक विकास पर एक संक्षिप्त नोट लिखिए।

(xi) पल्लव वंश का संस्थापक कौन था ?

(xii) राजेन्द्र चोल की मिलिट्री उपलब्धियों पर एक संक्षिप्त नोट लिखिए।

(xiii) हर्षवर्धन की मिलिट्री उपलब्धियों पर एक संक्षिप्त नोट लिखिए।

(xiv) चोलों के अन्तर्गत ग्राम प्रशासन पर एक संक्षिप्त नोट लिखिए।

(xv) फाह्यान कौन था ?

9×2=18

इकाई-I

2. पुरातात्विक स्रोत पर एक विस्तृत नोट लिखिए। 18
3. वैदिक समाज तथा राजनीति के प्रमुख लक्षण लिखिए। 18

इकाई-II

4. मगध के उत्थान पर एक निबंध लिखिए। 18
5. अशोक के धम्म पर एक निबंध लिखिए। 18

इकाई-III

6. गुप्तों के अन्तर्गत सामाजिक तथा सांस्कृतिक विकास पर एक विस्तृत नोट लिखिए। 18
7. पल्लव प्रशासन पर निबन्ध लिखिए। 18

इकाई-IV

8. पांडयों के अन्तर्गत कराधान तथा व्यापार पर एक निबन्ध लिखिए। 18

9. भारत के मानचित्र पर निम्नलिखित को दर्शाइए तथा किन्हीं चार पर व्याख्यात्मक नोट लिखिए :
एलोरा, हड़प्पा, इन्द्रप्रस्थ, कन्नौज, कलिंग। 18

1. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर 20-25 शब्दों में दीजिए।
81-85 भाई-सिक्कों पर एक संक्षिप्त विवरण लिखिए। (v)

(i) मोहनजोदड़ो पर एक संक्षिप्त विवरण लिखिए।
81-85 भाई-सिक्कों पर एक संक्षिप्त विवरण लिखिए।
81-85 भाई-सिक्कों पर एक संक्षिप्त विवरण लिखिए।
(iv) कुरु तथा पाण्डवों के युद्ध के प्रमुख घटनाओं के नाम लिखिए।

II-इकाई

81-85 भाई-सिक्कों पर एक संक्षिप्त विवरण लिखिए।
(v) मगध के उत्थान के लिए जो कारक उत्तरदायी थे ? कोरल दो लिखिए।

III-इकाई

(vi) तीर्थंकर शब्द की व्याख्या कीजिए।
81-85 भाई-सिक्कों पर एक संक्षिप्त विवरण लिखिए।
(vii) मौर्यवंश के संस्थापक कौन थे ?
(viii) सम्राट् कौन था ?

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਧਿਅਮ

- ਨੋਟ : (i) ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ । ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਸਮਾਨ ਹਨ ।
- (ii) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ : 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ।
- (iii) ਹਰ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ।
- (iv) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਤੇ ਰੀਅਪੀਅਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਵਿੱਚ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਪਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਅੰਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ।

1. ਕਿਸੇ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ 20-25 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ :

- (i) ਪੰਚ-ਮਾਰਕਡ ਸਿੱਕਿਆਂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ ।
- (ii) ਮੋਹਨਜੋਦੜੋ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ ।
- (iii) ਚਾਰ ਵੈਦਿਕ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ ।
- (iv) ਕੁਰੂ ਅਤੇ ਪਾਂਚਾਲ ਮਹਾਂਜਨਪਦਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਜਧਾਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ ।
- (v) ਮਗਧ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਲਈ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਕ ਉੱਤਰਦਾਈ ਸਨ ? ਕੇਵਲ ਦੋ ਲਿਖੋ ।
- (vi) ਤੀਰਥੰਕਰ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ।
- (vii) ਮੌਰੀਆ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਕੌਣ ਸਨ ?
- (viii) ਸਮਾਹਰਤਾ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (ix) ਸਮੁੰਦਰ ਗੁਪਤ ਦੀ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਪ੍ਰਸ਼ਸਤੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ?
- (x) ਗੁਪਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਗਿਆਨੀ ਵਿਕਾਸ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ ।

- (xi) ਪੱਲਵ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਦਾ ਸੰਸਥਾਪਕ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (xii) ਰਾਜਿੰਦਰ ਚੋਲ ਦੀਆਂ ਮਿਲਟਰੀ ਉਪਲੱਬਧੀਆਂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ ।
- (xiii) ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ ਦੀਆਂ ਮਿਲਟਰੀ ਉਪਲੱਬਧੀਆਂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸੰਖਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ ।
- (xiv) ਚੋਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਰਾਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ ।
- (xv) ਫਾਹਾਨ ਕੌਣ ਸੀ ? 9×2=18

ਇਕਾਈ-I

2. ਪੁਰਾਤਾਵ ਸਰੋਤ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰ ਨੋਟ ਲਿਖੋ । 18
3. ਵੈਦਿਕ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੱਛਣ ਲਿਖੋ । 18

ਇਕਾਈ-II

4. ਮਗਧ ਦੇ ਉਥਾਨ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ । 18
5. ਅਸ਼ੋਕ ਦੇ ਥੰਮ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ । 18

ਇਕਾਈ-III

6. ਗੁਪਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਵਿਕਾਸ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰ ਨੋਟ ਲਿਖੋ । 18
7. ਪੱਲਵ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਉੱਤੇ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ । 18

ਇਕਾਈ-IV

8. ਪਾਂਡਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਕਰਾਧਾਨ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ । 18
9. ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਉੱਤੇ ਨਿੱਚੇ ਲਿਖੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਚਾਰ ਉੱਤੇ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ : 18
- ਐਲੋਰਾ, ਹਤੱਪਾ, ਇੰਦਰਪ੍ਰਸਥ, ਕੰਨੌਜ, ਕਲਿੰਗਾ ।